

Н.С. Пухальська, Ю.С. Солодовник, О.М. Разнатовська

Досвід навчання і роботи з іноземними студентами на кафедрі фтизіатрії і пульмонології

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: навчання, англомовні студенти.

В статті наведено особливості освіти і навчання англомовних студентів на кафедрі фтизіатрії і пульмонології в Запорізькому державному медичному університеті. Обговорюється досвід, проблеми і шляхи їх вирішення.

Опыт обучения и работы с иностранными студентами на кафедре фтизиатрии и пульмонологии

Н.С. Пухальская, Ю.С. Солодовник, Е.Н. Разнатовская

В статье рассматриваются особенности образования и обучения англоязычных студентов на кафедре фтизиатрии и пульмонологии Запорожского государственного медицинского университета. Обсуждается опыт, проблемы и пути их решения.

Ключевые слова: обучение, англоязычные студенты.

Патология. – 2009. – Т.6, №3. – С. 120-122

Experience of teaching and work with foreign students in Department of Phthisiology and Pulmonology

N.S. Pukhalskaya, Y.S. Solodovnik, E.N. Raznatovskaya

The article deals with the peculiarities of education and teaching of the English-speaking foreign students on Phthisiology and Pulmonology Department of Zaporozhye State Medical University. The attainments, problems and ways of their decisions are discussed.

Key words: teaching, English-speaking foreign students.

Pathologia. 2009; 6(3): 120-122

Інтеграційні процеси, що відбуваються у всіх галузях людської діяльності не могли не торкнутися однієї із найбільш важливих галузей життя людства – освіти [1]. До 2010 року, відповідно із Болонською угодою, планується створення єдиної європейської системи освіти на підставі загальноприйнятих кваліфікаційних стандартів [2]. В умовах інтеграції міжнародного освітнього простору не тільки в Європі, а й у цілому світі, Українське суспільство пред'являє до системи вищої освіти вимоги з надання можливості іноземним студентам навчатись в обраному ними учбовому закладі, в тому числі і в вищому навчальному медичному закладі. Навчання іноземних студентів в українських вузах на сьогодні є одним із показників ступеню інтеграції країни у світове співтовариство [3]. Підготовка лікаря на сучасному рівні потребує глибокого засвоєння студентами фундаментальних базових предметів і клінічних дисциплін із урахуванням новітніх досягнень медичної науки і практики [4].

З 2001 року в Запорізькому державному медичному університеті здійснюється підготовка іноземних студентів в групах з викладанням англійською мовою. У 2005-2006 навчальному році естафета підготовки була передана і на кафедру фтизіатрії і пульмонології. З зазначеного часу англійською мовою на кафедрі здійснювалось викладання студентам із країн Азії, Африки, США, країн Близького Сходу.

На кафедрі фтизіатрії і пульмонології, як і на інших кафедрах ЗДМУ, здійснюється перехід до реалізації положень Болонської декларації шляхом впровадження кредитно-модульної системи навчального процесу. Викладання фтизіатрії англійською мовою відбувається за

програмою, яка передбачає єдиний 90- годинний цикл, в якому на практичні заняття відведено 40 годин (10 занять по 4 год.) Навчальні плани для англомовних студентів приведені і відповідність до вимог і не відрізняються від базових програм, за якими навчаються їх українські ровесники. Це стало можливим завдяки впровадженню національної програми контролю за туберкульозом, яка адаптована до міжнародних стандартів боротьби з туберкульозом, розроблених ВООЗ. Цьому передувала підготовча робота, яка і донині продовжується на кафедрі. Робота включала підбір, підготовку і навчання викладачів, які володіють англійською мовою; пошук, переклад посібників англійською мовою та розробку власних навчально-методичних матеріалів для студентів; складання навчальної програми та лекційного курсу з урахуванням літератури, що була в наявності в бібліотеці, в Інтернет – виданнях. Був проведений порівняльний аналіз змісту зарубіжних підручників і їх відповідність навчальній програмі з фтизіатрії для студентів медичних вузів України. Враховуючи той факт, що розділ туберкульозу, як правило, знаходив відображення в досить стислій формі у підручниках з внутрішніх хвороб, при підготовці лекцій особливу увагу приділяли тим питанням, що були відсутні або недостатньо висвітлювані в зарубіжних примірниках. З розширенням бази літератури, лекційний матеріал постійно удосконалюється, доповнюється сучасними даними з питань діагностики, імуногенетики, лікування туберкульозу. Для практичних занять підготовлені англійською мовою ситуаційні задачі, методичні рекомендації ("The methodical recommendations in diagnostics of pulmonary tuberculosis. For students of the

medical faculty”), складено банк тестових завдань з основних розділів дисципліни згідно тематичного плану занять. Студентам пропонуються методичні вказівки для самостійної форми навчання.

Рівень підготовки студентів оцінюється під час поточно-го та підсумкового модульного контролю. Об’єктивність оцінок та рівень отриманих знань, практичних навичок і вмінь забезпечується як письмовою формою відповіді (тестовий контроль, рішення ситуаційних задач), так і усним опитуванням-співбесідою з теоретичних питань дисципліни та в процесі складання практичних навичок (наприклад, інтерпретація рентгенограм, визначення рентгенологічного синдрому утворення в легенях, аналіз спірограми, оцінка результатів проби Манту та її аналіз в динаміці).

Самостійна робота іноземного студента з опанування навчальної дисципліни є однією із форм навчання, яка надає можливість значно розширити професійні знання, довести до автоматизму практичні навички і постійно удосконалювати уміння вчитися [6]. Викладачами кафедри самостійна робота організовується під час курації і обстеження хворого, розшифровці рентгенограм, інтерпретації даних лабораторного обстеження хворого, складання таблиць і алгоритмів з диференційної діагностики, написання реферату, заповнення медичної документації. Англійські студенти охоче ставляться до виконання індивідуального завдання, приймають участь у пошуку і підготовці навчальних відео – роликів, презентацій окремих тем з позааудиторних годин навчальної дисципліни.

Навчання іноземних студентів на кафедрі має суттєві особливості. Слід зазначити, що країни післярадянського простору, в т.ч. і Україна, залишаються практично єдиними країнами в сучасному світі, де є фтизіатрична спеціальність. Тому, з одного боку, досвід вітчизняної фтизіатричної служби, відомих наукових шкіл неможливо недооцінювати і не використовувати в навчальному процесі з іноземними студентами. З іншого, враховуючи той факт, що майже всі студенти у майбутньому будуть працювати за межами України, навчання повинно бути адаптовано до умов роботи цих випускників в своїх країнах та орієнтовано на вищу освіту за рубежом. Навчальними програмами не враховані особливості медичного обслуговування населення в різних країнах, принципи надання допомоги у зв’язку з національними і релігійними особливостями, що впливають як на процес обстеження хворого, так і на статус лікаря в приватній, страховій і державних формах медицини.

Одними із суттєвих відмінних особливостей викладання фтизіатрії є різниця в вивченні розділів “Епідеміологія туберкульозу”, “Організація раннього і своєчасного виявлення туберкульозу”, “Профілактика туберкульозу”, “Організація туберкульозної служби”. Враховуючи високий рівень інфікування ВІЛ, гепатитом, низкою інфекційних і тропічних захворювань, вважається доцільним включення у тематичні програми з фтизіатрії питань виявлення і лікування хворих на

туберкульоз в поєднанні з іншими інфекційними захворюваннями. Викладачі, які працюють із іноземними студентами, повинні володіти знаннями про стан туберкульозу в цілому в світі і в тих країнах, з яких навчаються студенти. Проте, ми вважаємо, що головним орієнтиром в формуванні фтизіатричного світогляду слід розглядати націленість на вилікування хворого від туберкульозу, а не розбіжності в оцінці процесу і підходу до нього.

Не дивлячись на те, що фонд медичної літератури англійською мовою в бібліотеці університету суттєво поповнився, проте забезпечення навчальними засобами, підручниками по туберкульозу і легеневої патології є недостатнім. Гостроту цієї проблеми частково знімає можливість доступу до необхідних медичних світових ресурсів в Internet, наявність навчальної і спеціальної літератури на електронних носіях. Електронні версії навчальних посібників і методичних матеріалів, є, на наш погляд, найбільш перспективними і адаптованими для іноземних студентів, використання яких надає можливість отримати систематизовані теоретичні знання і практичні навички з основних розділів медицини. Викладачами кафедри формується фонд англійської медичної літератури з фтизіатрії на компакт-дисках (“Tuberculosis” by Palamino J.C, 2007, “Tuberculosis” by Koshechkin V.A., 2007). Інтерес у англійських студентів викликають мультимедійне викладання лекцій, мультимедійні навчальні програми, демонстрація і клінічний розбір випадків туберкульозу, представлені в вигляді презентацій.

Суттєвою проблемою, з якою зіштовхуються викладачі в процесі роботи з англійськими студентами, є той факт, що в одній і тій же групі навчаються студенти з різною мотивацією і прагненням до отримання знань, іноді з різко протилежними базовими знаннями, підвищеною самооцінкою знань і вмінь. Тому у студентів з невисоким рівнем підготовки з базових дисциплін знижується зацікавленість в опануванні клінічних наук, в т.ч. і фтизіатрії.

Ще однією перешкодою для якісного викладання предмету є мовний бар’єр в спілкуванні між викладачем і студентами. Англійська для багатьох студентів не є рідною мовою. В основному, це “індійський варіант” англійської мови (їх переважна кількість серед англійських студентів) і вільному спілкуванню заважають особливості їх вимовляння. Тому постійна самоосвіта викладачів, участь в різного рівня заходах по підвищенню кваліфікації і удосконаленню англійської мови сприяє кращому взаєморозумінню, є запорукою успішного, якісного навчання студентів.

Розвиваючи досвід підготовки майбутніх спеціалістів для зарубіжних країн, кафедра фтизіатрії і пульмонології розглядає цю роботу затребуваною. В найближчі роки кількість студентів, що навчаються англійською мовою, зростатиме. Проте, лише тільки при високоефективному освітньому процесі створюються умови для залучення нових іноземних громадян на навчання і підготовки конкурентоспроможних

фахівців, які відповідатимуть сьогодні.

Література

1. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки і проведення навчальних занять в медичних ВУЗах: Методичний посібник. – Київ . – 2004. – 80с.
2. Кредитно-модульна система та досвід впровадження її елементів на кафедрах, що вивчають інфекційні хвороби / Т.Є. Онищенко, Т.М.Пахольчук, О.В.Рябокоть [та ін.] // Запорізький медичний журнал . – 2008. - №1(46). – С.179-181.
3. Зіменковський Б.С. Особливості навчання англійських студентів фтизіатрії і пульмонології / Б.С. Зіменковський, І.Г.Ільницька, І.Л.Павленко [та ін.] // Матеріали конференції, приуроченої до Дня Науки, випуск 6 – Львів, 2008. – С.250-254.
4. Ждан В.М. Досвід упровадження нових форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи / Ждан В.М., Бобирьов В.М., Шешукова О.В. // Медична освіта.

– 2006. - №2. – С.36-38.

5. Зозуляк В.І., Пилипенко І.І. Позааудиторна самостійна робота студентів та її роль і місце в кредитно - модульній системі навчання на кафедрі фтизіатрії в програмі університетської освіти за Болонським процесом / В.І. Зозуляк, І.І.Пилипенко // Український пульмонологічний журнал. – 2008. - №3 . Додаток – С.120.

6. Методика навчання і наукових досліджень в вищій школі: Навч. посіб. / За ред. С.І. Гончаренка, П.М.Олійника. – К.: Вища школа, 2003. – 324 с.

7. Пидаев А.В., Передерий В.Г. Болонский процесс в Европе. Что такое и нужен ли он Украине? Возможна ли интеграция медицинского образования Украины в Европейское образовательное пространство? – Одесса: Одес. гос. мед. ун-т, 2004. – 192 с.

Відомості про авторів:

Пухальська Наталія Станіславівна, к.мед.н., доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології ЗДМУ.
Разнатовська Олена Миколаївна, к.мед.н., асистент кафедри фтизіатрії і пульмонології ЗДМУ.
Солодовник Юрій Семенович, к.мед.н., асистент кафедри фтизіатрії і пульмонології ЗДМУ.

Адреса для листування:

тел.: (061) 236-64-27; e-mail: pukhalskaya@mail.ru
